

DOI 10.5604/01.3001.0014.8545

Zasady ustalania reguł niepreferencyjnego pochodzenia towarów na potrzeby celno-podatkowe w UE

The principles of establishing the rules of non-preferential origin of goods for customs and tax purposes in the EU

prof. SGH dr hab. Ewa Gwardzińska

Szkoła Główna Handlowa, Zakład Prawa Podatkowego i Celnego, ORCID iD: 0000-0003-1656-2078

dr Jakub Chowaniec

Uniwersytet Warszawski, Wydział Prawa i Administracji, Katedra Prawa Finansowego, ORCID iD: 0000-0003-1270-7786

Streszczenie

Problematyka badawcza artykułu koncentruje się na regułach ustalania niepreferencyjnego pochodzenia towarów, które stanowi podstawę do określania zobowiązań celno-podatkowych w obrocie gospodarczym. Jest to zagadnienie niezwykle skomplikowane na gruncie regulacyjnym, stwarzające liczne problemy osobom uczestniczącym w międzynarodowym obrocie towarowym. O ile pierwsze kryterium stosowane w tej regule i oparte na zasadzie towarów całkowicie uzyskanych w jednym państwie lub na jednym terytorium bądź towarów tam wyprodukowanych właściwie nie sprawia znacznych trudności, o tyle zastosowanie w praktyce drugiego kryterium, opartego na poddaniu towaru ostatniemu, istotnemu, ekonomicznie uzasadnionemu przetworzeniu lub obróbce w co najmniej dwóch państwach, wiąże się z dużymi problemami. Na arenie międzynarodowej nie ma jednolitych zasad w tym zakresie, mimo że istnieje Porozumienie w sprawie reguł pochodzenia, które stanowi integralną część umowy międzynarodowej Światowej Organizacji Handlu (World Trade Organization – WTO)¹. Porozumienie to określa tylko zasady ogólne. Rozpoczęty w 1995 r. proces harmonizacji tych reguł na razie nie doczekał się finalizacji i każde państwo może stosować własne niepreferencyjne reguły pochodzenia w momencie dopuszczenia do swobodnego obrotu.

Słowa kluczowe: reguły pochodzenia, niepreferencyjne reguły pochodzenia, klauzula największego uprzywilejowania (KNU), świadectwo pochodzenia, wiążąca informacja o pochodzeniu (WIP).

Abstract

The research issue of this article focuses on the rules of non-preferential origin of goods, that constitutes the basis to determine the customs and tax obligations in trade turnover. This is an extremely sophisticated question on a regulatory basis, which causes numerous problems to parties involved in international trade dealing. Whereas the first criterion, applied in this rule and founded on the principle of goods wholly obtained in one country or territory or manufactured therein, does not, in principle, cause any significant difficulties, the second criterion, founded on the fact that the good underwent its last, substantial and economically-justified processing or working, in at least two countries, causes an essential problem in practical application. There are no uniform principles within this scope in international arena, despite the existence of the Agreement on rules of origin, that constitutes an integral part of the international WTO agreement. This Agreement proclaims the general rules only. The harmonization process of these rules, started in 1995, is still in progress and has not been finalized yet and as a consequence, each country may apply its own, non-preferential rules of origin of good at the moment of release for free circulation.

Keywords: rules of origin, Non-preferential rules of origin, Most-Favored Nation (MFN), Certificate of Origin, Binding Origin Information (BOI).

1. UWAGI WSTĘPNE

Reguły pochodzenia towarów odgrywają istotną rolę w międzynarodowej polityce celnej i w zamierzony sposób mogą służyć do rozszerzenia zakresu ograniczeń handlowych. Stanowią one metody, za pomocą których określa się, z którego państwa pochodzi dany towar, czyli gdzie został wytworzony lub uzyskany, a nie z którego państwa został on przywieziony. Służą one zatem do określenia „narodowości” towarów będących przedmiotem handlu międzynarodowego. W międzynarodowej polityce handlowej zasadą ogólną jest, że reguły pochodzenia powinny odgrywać rolę neutralną, a nie protekcjonistyczną². W prawie celnym wykorzystywane są one jako podstawowy element kalkulacyjny – obok taryfy celnej i wartości celnej – do określenia zobowiązań celno-podatkowych w międzynarodowym obrocie towarowym.

W prawie celnym reguły pochodzenia towarów podlegają pod zasadę równego traktowania w prawie i zasadę niedyskryminacji. O ile w potocznym rozumieniu terminy „równość” i „niedyskryminacja” traktowane są w większości jako synonimy, o tyle w języku prawnym nie są one tożsame znaczeniowo. Równość od niedyskryminacji³ odróżnia charakter obowiązków spoczywających na władzy publicznej. W pierwszym przypadku mają one charakter pozytywny i polegają na podjęciu określonych działań na rzecz równości (np. uprzywilejowania pewnej grupy społecznej). W drugim – obowiązki mają charakter negatywny i polegają na powstrzymaniu się od pewnych działań, które naruszają zasadę równego traktowania. Równość nie jest tożsama z równym traktowaniem, może bowiem wymagać odmiennego potraktowania w celu wyrównania szans lub zapewnienia równych rezultatów. Zasada niedyskryminacji wymaga zatem równego traktowania, ale zakres zasady równości jest szerszy niż zasady niedyskryminacji i zawiera obowiązek równego traktowania, ochrony przed dyskryminacją, a także promocji równości i przeciwdziałania nierówności.

Przyporządkowanie tych zasad do reguł pochodzenia towarów jest niezbędne do wprowadzenia zróżnicowanego traktowania towarów pochodzących z różnych państw lub terytoriów oraz określonych ułatwień w dostępie do rynku (preferencyjne pochodzenie towarów) lub traktowania towarów pochodzących z danego państwa mniej korzystnie niż z pozostałych państw (niepreferencyjne pochodzenie towarów).

2. POROZUMIENIE W SPRAWIE REGUŁ POCHODZENIA TOWARÓW

Uregulowania dotyczące reguł niepreferencyjnego pochodzenia zawarte są w Porozumieniu w sprawie reguł pochodzenia, stanowiącym załącznik 1A do Porozumienia ustanawiającego Światową Organizację Handlu⁴.

Zgodnie z tym Porozumieniem reguły pochodzenia definiowane są jako przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne o ogólnym zastosowaniu, stosowane przez któregośkolwiek członka w celu określenia państwa pochodzenia towarów, pod warunkiem że te reguły pochodzenia nie są związane z umownymi lub autonomicznymi systemami handlowymi prowadzącymi do przyznania preferencji taryfowych wykraczających poza stosowanie art. I ust. 1 GATT 1994⁵.

Reguły pochodzenia towarów obejmują wszystkie reguły pochodzenia stosowane w niepreferencyjnych instrumentach polityki handlowej, takie jak:

- 1) klauzula największego uprzywilejowania wynikająca z art. I, II, III, XI i XIII GATT 1994;
- 2) cło antydumpingowe i wyrównawcze na mocy art. VI GATT 1994;
- 3) środki ochronne na mocy art. XIX GATT 1994;
- 4) wymogi dotyczące oznaczania pochodzenia wynikające z art. IX GATT 1994;
- 5) oraz wszelkie dyskryminacyjne ograniczenia ilościowe lub kontyngenty taryfowe.

Obejmują one również reguły pochodzenia stosowane w zamówieniach rządowych i statystykach handlowych.

Porozumienie w sprawie reguł pochodzenia towarów przewidywało utworzenie zharmonizowanych reguł do 1998 r. Do dziś trwają jednak prace w tym zakresie w ramach Harmonisation Work Programme⁶. Instytucjami międzynarodowymi realizującymi ten program są Komitet ds. Reguł Pochodzenia⁷, który podlega Radzie ds. Handlu Towarami⁸, oraz Komitet Techniczny ds. Reguł Pochodzenia⁹, który został utworzony przy wsparciu Światowej Organizacji Celnej¹⁰ do podjęcia prac technicznych. Członkostwo w obu komitetach jest ograniczone do członków WTO. Jednakże TCRO przyjmuje jako obserwatorów tych członków WCO, którzy nie są członkami WTO, a także niektóre organizacje międzynarodowe, w tym WTO, Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju¹¹, Konferencję Narodów Zjednoczonych ds. Handlu i Rozwoju¹², Wydział Statystyki Narodów Zjednoczonych¹³, Sekretariat Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza¹⁴, Międzynarodową Izbę Handlową¹⁵ oraz Światową Organizację Biznesu^{16, 17}.

W oczekiwaniu na sfinalizowanie prac w ramach Harmonisation Work Programme każde państwo może stosować własne, niepreferencyjne reguły pochodzenia w momencie dopuszczenia do swobodnego obrotu. Zasady stosowane przez członków WTO powinny być jednak zgodne z Porozumieniem w sprawie reguł pochodzenia. Oczekuje się, że zharmonizowane zasady zostaną określone w wyniku wspólnych wysiłków państw członkowskich WTO w zakresie niepreferencyjnych instrumentów polityki handlowej i będą obejmować spójne reguły dotyczące określania pochodzenia towarów. Wypracowane reguły staną się integralną częścią Porozumienia o regułach pochodzenia. Powinny one być:

- 1) stosowane jednakowo do wszystkich ww. niepreferencyjnych celów określonych w Porozumieniu;
- 2) obiektywne, zrozumiałe i przewidywalne;
- 3) niewykorzystywane jako instrumenty bezpośredniego lub pośredniego dążenia do celów handlowych;
- 4) administrowane w spójny, jednolity, bezstronny i rozsądny sposób;
- 5) spójne i oparte na pozytywnym standardzie¹⁸.

Zapewnienie ogólnej spójności dzięki stosowaniu zharmonizowanych reguł niepreferencyjnego pochodzenia na arenie międzynarodowej zapobiegnie licznym rozbieżnościom w ustalaniu pochodzenia towarów między państwami członkowskimi WTO. Nie powinna istnieć żadna luka w zasadach określania pochodzenia, tj. na ich podstawie dla każdego towaru powinno się dać ustalić tylko jeden kraj pochodzenia¹⁹.

Obecnie natomiast niepreferencyjne reguły pochodzenia mogą być obowiązkowe w przywozie lub wywozie towarów bądź tylko w przywozie towarów. W UE stosowanie takich reguł jest obowiązkowe w przywozie towarów, a w ich wywozie już nie. Jedynym wyjątkiem w tym przypadku jest zastosowanie refundacji wywozowych dla niektórych kategorii towarów.

W USA 78% eksportu odbywa się na podstawie reguł niepreferencyjnego pochodzenia towarów, a tylko 22% korzysta z preferencji; w Australii zaś 97% eksportu odbywa się na podstawie reguł niepreferencyjnych, a zaledwie 3% korzysta z preferencji.

W UE około 53% zewnętrznego eksportu następuje według stawek 0% wynikających z klauzuli największego uprzywilejowania (KNU)²⁰, a tylko około 17% towarów jest sprzedawanych na rynkach zagranicznych z zastosowaniem preferencyjnej stawki celnej. W imporcie zewnętrznym UE z preferencji nie korzysta około 22%, 48% następuje według stawki 0% (KNU), a pozostałe 30% dokonywane jest na warunkach preferencyjnych²¹. Na podstawie reguł niepreferencyjnych odbywa się zatem 83% unijnego eksportu oraz 70% importu.

3. REGUŁY NIEPREFERENCYJNEGO POCHODZENIA TOWARÓW W UE

Niepreferencyjne pochodzenie towarów, jak sama nazwa wskazuje, oznacza, że dany towar ze względu na swoje pochodzenie z określonego obszaru celnego nie może korzystać z preferencji celnych, takich jak przede wszystkim preferencyjna lub obniżona stawka celna. Wobec towaru stosowane są więc stawki konwencyjne, czyli stawki podstawowe określone w taryfie celnej.

Ta reguła pochodzenia dotyczy towarów pochodzących z państw-sygnatariuszy WTO²² lub państw, które mają podpisane umowy o KNU.

KNU dotyczy określonego traktowania celnego towarów (stosowania stawek celnych i instrumentów polityki handlowej) przez państwa sygnatariuszy WTO – nie na w zasadzie największych przywilejów, lecz na zasadzie niedyskryminacji wobec traktowania towarów pochodzących z państw trzecich, co jest związane z tym, że przyznanie komukolwiek lepszych warunków handlu pociąga za sobą automatycznie ich rozciągnięcie na pozostałych sygnatariuszy WTO. Klauzula ta jest również zasadą międzynarodowego prawa publicznego, która ustanawia suwerenną równość państw w zakresie polityki handlowej i stanowi od XVII w. jej podstawowy filar²³, a jako instrument polityki gospodarczej jest podstawą traktatową dla konkurencyjnych transakcji międzynarodowych²⁴. W prawie celnym odgrywa głównie rolę przepisu blankietowego, mimo że jest klauzulą bezwarunkową, określoną w Porozumieniu w sprawie reguł pochodzenia²⁵.

Celem KNU było i jest zapewnienie niedyskryminujących warunków handlowych umawiającym się państwom²⁶. Jednakże ze względu na odstępstwa od jej stosowania, zagrożone już w Porozumieniu w sprawie reguł pochodzenia, i później podejmowane kroki w zakresie preferencji celnych współcześnie jej rola uległa znacznej erozji. Przyczyniło się do tego m.in. tworzenie stref wolnego handlu²⁷, unii celnych²⁸ czy ogólnego systemu preferencji²⁹, który jest rezultatem ustaleń przyjętych przez UNCTAD, a ma na celu udzielenie

państwu rozwijającym się preferencji w dostępie ich towarów do rynków państw rozwiniętych oraz wprowadzanie ułatwień w handlu przygranicznym, na podstawie zawartych umów, gdzie pochodzenie towarów objęte jest preferencyjnymi regułami pochodzenia.

W głównej mierze są to zasady dotyczące ogólnych preferencji w traktowaniu państw rozwijających się oraz zasady dotyczące regionalnych umów handlowych, w których mogą występować klauzule, takie jak klauzule najbardziej uprzywilejowanego klienta³⁰, klauzule rozważnego kupującego³¹, klauzule najlepszej ceny³² czy klauzule niedyskryminacyjne^{33, 34}.

4. METODY USTALANIA NIEPREFERENCYJNEGO POCHODZENIA TOWARÓW W UE

Jak wcześniej zasygnalizowano, niepreferencyjne pochodzenie towaru ustala się m.in. w celu prawidłowego stosowania: KNU, kontyngentów taryfowych, środków ochronnych, zapobiegawczych i odwetowych, ograniczeń ilościowych, cła antydumpingowego, wskazania pochodzenia i metkowania, refundacji rolnych, przetargów publicznych, statystyki handlowej.

Podstawowe metody ustalania niepreferencyjnego pochodzenia towarów oparte są na kryterium:

- 1) tylko jednego państwa zaangażowanego w wytwarzanie towaru – na podstawie reguły towarów całkowicie uzyskanych w jednym państwie lub na jednym terytorium lub tam wyprodukowanych (art. 60 ust. 1 unijnego kodeksu celnego³⁵);
- 2) co najmniej dwóch lub więcej państw zaangażowanych w wytwarzanie towaru – na podstawie reguły poddania ich ostatniemu, istotnemu, ekonomicznie uzasadnionemu przetworzeniu lub obróbce, które spowodowały wytworzenie nowego produktu lub stanowiły istotny etap wytwarzania w przedsiębiorstwie przystosowanym do tego celu (art. 60 ust. 2 unijnego kodeksu celnego).

Pierwsze kryterium (towarów całkowicie uzyskanych w jednym państwie lub na jednym terytorium) jest spełnione w przypadku, gdy dotyczy³⁶:

- 1) produktów mineralnych wydobytych w tym państwie lub na tym terytorium;
- 2) produktów roślinnych zebranych w tym państwie lub na tym terytorium;
- 3) żywych zwierząt tam urodzonych i wyhodowanych;
- 4) produktów uzyskanych z żywych zwierząt tam wyhodowanych;
- 5) produktów uzyskanych przez polowania lub połowy tam przeprowadzone;
- 6) produktów rybołówstwa morskiego i innych produktów wydobytych z morza znajdującego się poza wodami terytorialnymi jakiegokolwiek państwa przez statki zarejestrowane w danym państwie lub na danym terytorium i pływające pod banderą danego państwa lub terytorium;
- 7) towarów uzyskanych lub wytworzonych na pokładzie statków przetwórci z produktów rybołówstwa morskiego i innych produktów wydobytych z morza poza wodami terytorialnymi, pochodzących z tego państwa lub terytorium, o ile te statki przetwórcie są zarejestrowane w tym państwie lub terytorium i pływają pod jego banderą;

- 8) produktów wydobytych z dna morskiego lub podglebia pod dnem morskim poza wodami terytorialnymi, pod warunkiem że dane państwo lub terytorium posiada wyłączne prawa do eksploatacji tego dna lub podglebia;
- 9) odpadów i pozostałości powstałych w wyniku działalności wytwórczej oraz używanych artykułów, jeżeli zostały tam zebrane i nadają się wyłącznie do odzyskiwania surowców;
- 10) towarów tam wytworzonych wyłącznie z produktów wymienionych w powyższych punktach.

W przypadku drugiego kryterium, dotyczącego towarów wytworzonych przy współudziale kilku państw, uznaje się, że jest ono spełnione, jeżeli towar został poddany ostatniemu istotnemu, ekonomicznie uzasadnionemu przetworzeniu lub obróbce w przedsiębiorstwie przystosowanym do tego celu, co spowodowało wytworzenie nowego produktu lub stanowiło istotny etap wytworzenia.

Ostatnia istotna obróbka lub przetworzenie powinny skutkować wytworzeniem nowego produktu lub stanowić ważny etap produkcji. W praktyce niezbędne jest posiadanie informacji o wszystkich zastosowanych materiałach. W szczególności należy zidentyfikować materiały nie pochodzące, które zostały użyte w ostatnim państwie produkcji i które w znacznym stopniu zostały przetworzone i nadają produktowi końcowemu niepreferencyjne pochodzenie ostatniego państwa produkcji. Kryterium to należy sprawdzić na dwa sposoby, w zależności od tego, czy dany produkt został wymieniony w załączniku 22-01 do rozporządzenia 2015/2446 lub nie został w nim ujęty oraz czy wytworzenie nowego produktu związane jest ze zmianą pozycji taryfowej³⁷.

Wśród podstawowych zasad decydujących o pochodzeniu towarów w ostatnim państwie produkcji współistnieją trzy rodzaje reguł: zmiana pozycji taryfowej, podpozycji lub poddziału podpozycji taryfowej.

Zmiana pozycji taryfowej następuje, gdy klasyfikacja taryfowa produktu końcowego jest inna niż klasyfikacja taryfowa materiałów nie pochodzących, które zostały użyte do produkcji. Zmiana z określonej innej pozycji może być wykluczona (np. dla HS³⁸ 7227, z wyjątkiem pozycji 7228) lub zmiana może być uzależniona od dodatkowej operacji (np. dla HS 7223, z wyjątkiem od 7221 do 7222, lub zmiana z 7221 na 7222, pod warunkiem że materiał został uformowany na zimno)³⁹.

Jednakże procesy obróbki lub przetwarzania mogą być uznane za ekonomicznie nieuzasadnione, jeśli były przeprowadzone w innym państwie lub na innym terytorium w celu uniknięcia zastosowania należności celnych, środków pozataryfowych lub innych środków. Przyjmuje się wówczas, że towary te zostały poddane ostatniemu istotnemu, ekonomicznie uzasadnionemu przetworzeniu lub obróbce, co spowodowało wytworzenie nowego produktu lub stanowiło istotny etap wytwarzania, w państwie lub na terytorium, z którego pochodziła większa część materiałów, określona na podstawie ich wartości⁴⁰.

Zgodnie z orzecznictwem TSUE czynność montażu różnych części może być uznana za rozstrzygającą o pochodzeniu, jeżeli z technicznego punktu widzenia i przy uwzględnieniu definicji danego towaru stanowi ona decydujące stadium produkcji, w którym przesądza się o przeznaczeniu użytych części i w którym ten towar zyskuje swe szczególne cechy

jakościowe⁴¹. Mając jednak na uwadze różnorodność czynności, które mieszczą się w pojęciu montażu, w niektórych sytuacjach dokonywanie oceny na podstawie kryteriów technicznych może nie doprowadzić do ustalenia pochodzenia towaru. W tych przypadkach jako kryterium pomocnicze należy uwzględnić związaną z montażem wartość dodaną⁴².

Na potrzeby nadania pochodzenia towarów następujące operacje z zakresu tzw. czynności minimalnych nie są uznawane za istotne, ekonomicznie uzasadnione przetworzenie lub obróbkę:

- 1) operacje mające na celu zachowanie produktów w dobrym stanie podczas transportu i składowania (wietrzenie, rozkładanie, suszenie, usuwanie uszkodzonych części i podobne czynności) oraz operacje ułatwiające przesyłkę lub transport;
- 2) proste czynności polegające na usuwaniu kurzu, przesiewaniu lub sortowaniu, segregowaniu, dobieraniu, myciu, rozcinaniu;
- 3) zmiany opakowania oraz rozdzielanie i łączenie przesyłek, proste umieszczanie w butelkach, puszkach, butlach, workach, pudełkach, skrzynkach, umieszczanie na kartonach lub deskach oraz wszelkie inne proste operacje związane z pakowaniem;
- 4) dobieranie towarów w zestawy lub komplety lub przygotowywanie do sprzedaży;
- 5) umieszczanie znaków, etykiet lub innych podobnych wyróżniających oznakowań na towarach lub na ich opakowaniach;
- 6) prosty montaż części produktu w celu otrzymania kompletnego wyrobu;
- 7) demontaż bądź zmiana zastosowania;
- 8) połączenie dwóch lub więcej ww. operacji⁴³.

Przy określaniu pochodzenia towarów nie bierze się pod uwagę pochodzenia:

- 1) energii i paliwa zużytych do ich produkcji,
- 2) instalacji i wyposażenia,
- 3) maszyn i narzędzi użytych przy produkcji oraz
- 4) materiałów, które nie wchodzi ani nie są przeznaczone do wejścia w końcowy skład produktów⁴⁴.

Elementem neutralnym są również opakowania. W przypadku stosowania reguły procentowego udziału materiałów nie pochodzących w cenie towaru, dla którego ustalana jest wartość, opakowania będą jednak brane pod uwagę, o ile przy zastosowaniu reguł 5 lit. a (opakowania wielokrotnego użytku) i 5 lit. b (opakowania jednorazowe) Ogólnych reguł interpretacji Nomenklatury Scalonej⁴⁵ będą klasyfikowane łącznie z towarem.

Zgodnie z art. 35 ust. 1 rozporządzenia 2015/2446 akcesoria, części zamienne lub narzędzia, które są dostarczane z którymkolwiek z towarów wymienionych w sekcjach:

- 1) XVI CN⁴⁶ (maszyny i urządzenia mechaniczne; sprzęt elektryczny; części do nich; urządzenia do rejestracji i odtwarzania dźwięku, urządzenia telewizyjne do rejestracji i odtwarzania obrazu i dźwięku oraz części i wyposażenie dodatkowe do tych urządzeń),
- 2) XVII CN (pojazdy, statki powietrzne, jednostki pływające oraz współdziałające urządzenia transportowe),
- 3) XVIII CN (przyrządy, narzędzia i aparaty optyczne, fotograficzne, kinematograficzne, pomiarowe, kontrolne,

precyzyjne, medyczne i chirurgiczne; zegary ściennie i zegarki naręczne; instrumenty muzyczne; ich części oraz akcesoria)

- i które są częścią ich standardowego wyposażenia, uznaje się za posiadające to samo pochodzenie co te towary.

Również podstawowe części zamienne⁴⁷, wykorzystywane z którymkolwiek z towarów wymienionych w powyższych sekcjach, uprzednio dopuszczonym do obrotu w UE, uznaje się za mające to samo pochodzenie co te towary, jeżeli włączenie podstawowych części zamiennych na etapie produkcji nie zmieniłoby ich pochodzenia⁴⁸.

Szczegółowe reguły pochodzenia dla materiałów i wyrobów włókienniczych są zróżnicowane. Zasadniczo obowiązują tutaj reguła, że istotną, ekonomicznie uzasadnioną obróbką lub przetworzeniem, nadającą im pochodzenie, będzie taka obróbka lub przetworzenie, w których wyniku uzyska się produkt klasyfikowany w innej pozycji Nomenklatury scalonej niż pozycje użytych materiałów niepochodzących. Mamy tu do czynienia z tzw. skokiem taryfowym. Generalna zasada skoku taryfowego nie ma zastosowania przy ustalaniu pochodzenia materiałów włókienniczych i wyrobów z tych materiałów, należących do sekcji XI CN. W tym przypadku obowiązują szczegółowe reguły ustalania pochodzenia.

W przypadku produktów innych niż materiały włókiennicze i wyroby z materiałów włókienniczych należące do sekcji XI CN za obróbkę lub przetworzenie nadające pochodzenie uważane są obróbki i przetworzenia ujęte w kolumnie 3 wymienionego załącznika. 22-01 do rozporządzenia 2015/2446

Jeżeli zgodnie z treścią załączników do rozporządzenia 2015/2446 pochodzenie zostało nadane na podstawie wartości użytych materiałów niepochodzących, a nie przekracza ona określonej wartości procentowej ceny *ex works* uzyskanych produktów, wartość ta określana jest przez przyjęcie wartości celnej towarów w chwili przywozu użytych materiałów niepochodzących lub, jeśli nie jest ona znana lub nie może być ustalona, pierwszej możliwej do zweryfikowania ceny zapłaconej za te materiały w państwie, w którym dokonano przetworzenia. Cenę *ex works* uzyskanego produktu określa się po odliczeniu wszystkich podatków wewnętrznych, które są lub mogą być zwrócone po wywozie produktu.

W obrocie gospodarczym niejednokrotnie się zdarza, że trudno jest ustalić pochodzenie towarów na podstawie obowiązujących reguł pochodzenia. Wtedy należy

się zwrócić do organu celnego o wydanie wiążącej informacji o pochodzeniu (WIP).

5. WIP

WIP jest decyzją celną, w której organy celne na podstawie danych dostarczonych przez wnioskodawcę potwierdzają (w wiążący je sposób), że wytworzenie określonego towaru z zachowaniem zadeklarowanych okoliczności, decydujących o nabyciu pochodzenia, gwarantuje uzyskanie przez towar określonego w decyzji statusu pochodzenia w ramach danego systemu reguł pochodzenia⁴⁹.

Bardzo często pochodzenie determinuje wysokość płaconych należności celnych, dlatego też szczególnego znaczenia nabiera jednolita interpretacja przepisów regulujących pochodzenie towarów. Dotychczas nie nastąpiła jednolita ogólnoświatowa harmonizacja tych reguł, dlatego odpowiednie

wyjaśnienia przepisów odnośnie do pochodzenia mogą zostać wydane jedynie przez organy UE lub przez komitety utworzone w ramach umów w sprawie preferencji. Warto podkreślić w tym miejscu, że WIP nie jest świadectwem pochodzenia i nie może pełnić takiej funkcji.

WIP wiąże organ celny, który ją wydał, jak i organy celne państw członkowskich oraz osobę, której udzielono takiej informacji w zakresie pochodzenia towarów. Związanie organu celnego jest skuteczne dla formalności celnych, które zostały dokonane po dniu, w którym informacja ta została wydana, związanie osoby następuje zaś od dnia, w którym powiadomienie o decyzji zostało jej doręczone lub zostało uznane za doręczone⁵⁰. Wiążący charakter dla stron staje się skuteczny po spełnieniu obu przesłanek.

Do celów stosowania WIP jej posiadacz jest zobowiązany do udowodnienia, że dane towary oraz okoliczności decydujące o nabyciu pochodzenia odpowiadają pod każdym względem towarom i okolicznościom określonym w tej decyzji⁵¹. Ponadto zobowiązany jest on do poinformowania organu celnego o jej posiadaniu i podaniu jej numeru referencyjnego, w przypadku gdy dotyczy ona towarów zgłoszonych do przywozu lub wywozu.

WIP jest ważna przez okres 3 lat, licząc od daty jej wydania. Po tym terminie co do zasady traci ważność, ale prawodawca unijny dał posiadaczowi takiej decyzji (podobnie jak wiążącej informacji taryfowej – WIT) prawo do zakończenia transakcji rozpoczętych w okresie obowiązywania WIP – na podstawie zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań – jeszcze przez okres 6 miesięcy.

Omawiana decyzja nie dotyczy towarów, które mają zostać wywiezione; dotyczy tylko towarów przywożonych i – podobnie jak WIT – chroni zarówno interes posiadacza WIP, jak i interes fiskalny⁵².

WIP może zostać unieważniona, jeżeli została wydana na podstawie nieprawidłowych lub niekompletnych danych, dostarczonych przez wnioskodawcę. Może również być cofnięta, gdy stanie się niezgodna z wyrokiem TSUE, ze skutkiem od daty opublikowania sentencji tego wyroku w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, lub też w innych szczególnych przypadkach⁵³.

WIP może również utracić ważność przed upływem okresu, na który została wydana, przy czym nie następuje to z mocą wsteczną⁵⁴. Decyzja ta traci ważność przed terminem zakończenia jej obowiązywania:

- 1) gdy staje się niezgodna na poziomie międzynarodowym z porozumieniem WTO w sprawie reguł pochodzenia lub z notami wyjaśniającymi lub z opinią w sprawie pochodzenia przyjętą do celów interpretacji tego porozumienia – ze skutkiem od daty ich opublikowania w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej;
- 2) wskutek przyjęcia rozporządzenia bądź zawarcia umowy przez Unię, jeśli WIP przestaje być zgodna z tymi przepisami⁵⁵.

6. DOKUMENTOWANIE NIEPREFERENCYJNEGO POCHODZENIA TOWARÓW UNIJNYCH

Prawo unijne nie zawiera jednolitych przepisów dotyczących wspólnych zasad dokumentowania niepreferencyjnego pochodzenia wywożonych towarów. Kwestie te są obecnie

regulowane wyłącznie przepisami krajowymi oraz wytycznymi w sprawie ich stosowania. UE zrezygnowała z uniwersalnego formularza świadectwa niepreferencyjnego pochodzenia towarów, a tym samym dała państwom członkowskim⁵⁶ prawo do wystawiania niepreferencyjnych świadectw pochodzenia. Każde państwo członkowskie UE określa wzór takiego świadectwa oraz tryb jego wystawiania. W Polsce w przypadku eksportu świadectwa pochodzenia towarów wystawiane są przez organy celne, na pisemny wniosek eksportera lub nadawcy towaru, chyba że umowy międzynarodowe stanowią inaczej⁵⁷.

Niepreferencyjne pochodzenie towaru może być potwierdzone przez różnego rodzaju dowody, takie jak:

- 1) świadectwo pochodzenia,
- 2) faktura, specyfikacja, kontrakt, świadectwo jakości, inny dokument urzędowy, o ile jest w nich umieszczony zapis o państwie pochodzenia towaru,
- 3) trwale oznaczenie państwa pochodzenia na towarze.

Jednakże w celu ułatwienia zadań administracji celnej państwa przywozu mogą być przewidziane i wymagane dowody pochodzenia potwierdzające spełnienie reguł pochodzenia.

Reguły niepreferencyjnego pochodzenia związane są ze stosowaniem stawki *erga omnes*, czyli stawki bazowej (konwencyjnej) w międzynarodowym obrocie towarowym. Jej zastosowanie nie wymaga najczęściej przedłożenia dowodu pochodzenia przywożonych towarów, ale od tej zasady bywają wyjątki i dotyczą one przede wszystkim tekstyliów, jak również niektórych towarów rolnych czy stalowych.

Jeżeli pochodzenie towaru przywożonego na unijny obszar celny lub wywożonego z tego obszaru musi być udokumentowane świadectwem pochodzenia, dowodem pochodzenia może być świadectwo, które spełnia następujące warunki:

- 1) zostało sporządzone przez organ upoważniony w danym państwie do wydawania świadectw pochodzenia oraz dający gwarancję rzetelności kontroli pochodzenia towarów;
- 2) zawiera dane niezbędne do identyfikacji towaru objętego świadectwem, w szczególności: dane nadawcy, określenie rodzaju towaru, masę brutto i netto towaru (mogą być inne dane, np. objętość), liczbę, rodzaj, znaki i numery opakowań, jeżeli towar jest przewożony luzem;
- 3) poświadczają, że towar, którego świadectwo dotyczy, pochodzi z określonego państwa.

W przypadku towarów/produktów objętych specjalnymi niepreferencyjnymi ustaleniami dotyczącymi przywozu świadectwo pochodzenia powinno być wystawiane przez właściwe organy państwa trzeciego, z którego pochodzą te produkty, lub przez wiarygodną agencję, odpowiednio upoważnioną w tym celu przez te organy (organy wydające), pod warunkiem że pochodzenie produktów zostało ustalone zgodnie z art. 60 unijnego kodeksu celnego. Świadectwa pochodzenia powinny być wystawione, zanim produkty, których dotyczą, zostaną zgłoszone do wywozu w państwie trzecim pochodzenia. W wyjątkowych sytuacjach świadectwa mogą zostać wystawione po wywozie produktów, do których się odnoszą. Dzieje się tak wówczas, gdy świadectwa nie zostały wystawione przy wywozie z powodu pomyłki, nieumyślnego przeoczenia lub szczególnych okoliczności.

Organ celny może zawsze w razie powzięcia uzasadnionych wątpliwości zażądać przedstawienia innych dowodów potwierdzających, że pochodzenie towaru zostało określone zgodnie z regułami prawa celnego.

W Polsce wzór świadectwa pochodzenia oraz sposób i tryb jego wystawiania przez upoważniony organ określa rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 sierpnia 2016 r. w sprawie świadectwa potwierdzającego niepreferencyjne pochodzenie towaru⁵⁸. Taki dokument powinien zawierać dane umożliwiające identyfikację towaru, takie jak m.in.:

- 1) liczba opakowań, ich rodzaj oraz umieszczone na nich znaki i numery,
- 2) rodzaj towaru, masa brutto i netto towaru albo liczba towaru lub objętość,
- 3) nazwa nadawcy i odbiorcy.

Procedura wydawania świadectw pochodzenia towarów ma w Polsce charakter wnioskowy, jest ona również bezpłatna. Podmiot występujący o świadectwo powinien złożyć do organu celnego wypełniony wniosek wraz z formularzem świadectwa niepreferencyjnego pochodzenia oraz załącznikami. Rodzaj załączników uzależniony jest od tego, czy eksporter jest producentem towaru, czy pośrednikiem.

Na wniosek eksportera lub nadawcy towaru, dokonujących częstych i regularnych wywozów towarów z terytorium kraju i dających gwarancję weryfikacji statusu pochodzenia towarów, organ celny może wystawiać świadectwa pochodzenia w trybie uproszczonym. Polega on na wystawianiu ostemplowanych przez organ celny świadectw pochodzenia przed wywozem towaru, wypełnianych przez eksportera lub nadawcę towaru podczas wywozu towaru (procedura *in blanco*).

Podmioty korzystają z uproszczonego trybu wystawiania świadectw niepreferencyjnego pochodzenia towarów na podstawie upoważnienia udzielonego na czas nieokreślony przez organ celny. Wydanie takiego upoważnienia uzależnione jest jednak od spełnienia następujących warunków:

- 1) organ jest właściwy do rozpatrzenia wniosku, tj. w Polsce są prowadzone (lub są dostępne) główne księgi rachunkowe wnioskodawcy oraz na terytorium Polski wnioskodawca prowadzi przynajmniej część działalności, której dotyczy wniosek;
- 2) podmiot, któremu upoważnienie ma być udzielone, regularnie dokonuje wywozu towarów z terytorium Polski;
- 3) wobec wnioskodawcy nie jest prowadzone postępowanie egzekucyjne ani upadłościowe;
- 4) wywożone produkty mogą być uważane za pochodzące w rozumieniu odpowiednich przepisów;
- 5) wnioskodawcy nie zostało cofnięte upoważnienie do stosowania uproszczonego sposobu dokumentowania pochodzenia towarów, ze względu na naruszenie przez niego przepisów prawa, w okresie ostatniego roku⁵⁹.

Świadectwa potwierdzające niepreferencyjne pochodzenie towaru są bezterminowe, przechowywane są jednak przez okres 2 lat.

7. UWAGI KOŃCOWE

Mimo że reguły niepreferencyjnego pochodzenia towarów mają podstawowe znaczenie w międzynarodowym obrocie towarowym, to współcześnie ich siła i zasięg zostały znacznie ograniczone przez utworzenie stref wolnego handlu, unie

celne czy jednostronne lub dwustronne umowy preferencyjne, rozszerzające tym samym system reguł preferencyjnego pochodzenia towarów. Niestosowanie zharmonizowanych reguł sprawia, że coraz częściej reguły niepreferencyjnego pochodzenia towarów wykorzystywane są jako środek rozszerzający zakres ograniczeń handlowych, co tym samym zwiększa bariery w handlu międzynarodowym.

Zależność między ustaleniem pochodzenia towaru na potrzeby celno-podatkowe a należnościami celno-podatkowymi przywózowymi występuje w taryfie celnej, gdyż wysokość stawki celnej dla danego towaru jest ściśle związana z jego pochodzeniem z danego państwa lub grupy państw. Tak więc pochodzenie towaru stanowi najistotniejszy element kalkulacyjny, na podstawie którego ustalane są należności celno-podatkowe. Inaczej mówiąc, warunkuje zastosowanie określonej stawki celnej ujętej w taryfie celnej, a ta zaś stanowi podstawę do wyliczenia wartości celnej towarów i służy do określenia należnego cła, podatku VAT w imporcie czy podatku akcyzowego.

Przypisy

- 1 World Trade Organization, *Agreement on Rules of Origin*, https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/22-roo.pdf, dostęp: 13.02.2021.
- 2 World Customs Organization, *Agreement on Rules of Origin*, <http://www.wcoomd.org/en/topics/origin/instrument-and-tools/wto-agreement-on-rules-of-origin.aspx>, dostęp: 12.12.2020.
- 3 Szerzej zob. A. Śledzińska-Simon, *Zasada równości i zasada niedyskryminacji w prawie Unii Europejskiej*, „Studia BAS” 2011, nr 2 (26), [http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/B92F6F1DF9A8E4ED-C1257A1000465106/\\$file/26_Sledzinska-Simon.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/B92F6F1DF9A8E4ED-C1257A1000465106/$file/26_Sledzinska-Simon.pdf), s. 42-43, dostęp: 15.04.2021.
- 4 World Trade Organization, *Agreement on Rules of Origin*, dok. cyt.
- 5 World Trade Organization, *General Agreement on Tariffs and Trade 1994*, https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/06-gatt_e.htm, dostęp: 15.04.2021, dalej: GATT 1994.
- 6 World Customs Organization, *Harmonization Work Programme*, <http://www.wcoomd.org/en/topics/origin/activities-and-programmes/nonpreferential-origin/harmonization-work-programme.aspx>, dostęp: 13.02.2021.
- 7 Committee on Rules of Origin – CRO.
- 8 Council for Trade in Goods – CTG.
- 9 Technical Committee on Rules of Origin – TCRO.
- 10 World Customs Organization – WCO.
- 11 Organisation for Economic Cooperation and Development – OECD.
- 12 United Nations Conference on Trade and Development – UNCTAD.
- 13 United Nations Statistics Division – UNSD.
- 14 United Nations Convention on the Law of the Sea – UNCLOS.
- 15 International Chamber of Commerce – ICC.
- 16 World Business Organization – WBO.
- 17 Zob. World Customs Organization, *Harmonization Work Programme*, dz. cyt.
- 18 World Customs Organization, *Non-preferential rules of origin*, <http://www.wcoomd.org/en/topics/origin/activities-and-programmes/non-preferential-origin.aspx>, dostęp: 20.01.2021.
- 19 World Customs Organization, *Benefits expected from the harmonization of non-preferential rules of origin*, http://www.wcoomd.org/en/topics/origin/activities-and-programmes/nonpreferential-origins/benefits_from_harmonization.aspx, dostęp: 20.01.2021.
- 20 Ang. *Most-Favored Nation* – MFN (kraje najbardziej uprzywilejowane) lub *Non-Discriminatory Treatment* – NDT (niedyskryminacyjne traktowanie).
- 21 E. Kawecka-Wyrzykowska, *Preferencyjne porozumienia handlowe: ułatwienie czy bariera dla wielostronnego systemu handlowego WTO oraz handlu międzynarodowego* (referat przygotowany na konferencję naukową PAN i Rosyjskiej Akademii Nauk, 25-26 czerwca 2013, Warszawa), http://www.kawecka.eu/files/Preferencyjne_porozumienia_handlowe-2013.pdf, dostęp: 5.03.2021.
- 22 Organizacja ta ma obecnie 164 członków, którzy odpowiadają za 98% światowego handlu. Zob. World Trade Organization, *The WTO*, https://www.wto.org/english/thewto_e/thewto_e.htm, dostęp: 3.02.2021.
- 23 J.H.H. Weiler i in., *Unit V: The Most-Favored Nation (MFN) Principle*, 2017, w: *International and Regional Trade Law: The Law of the World Trade Organization*, J.H.H. Weiler i in., <https://www.jeanmonnetprogram.org/wp-content/uploads/WTO-Unit-5-MFN-2017-edition.pdf>, dostęp: 18.01.2021.
- 24 *Most-favoured-nation treatment international trade*, w: *Encyclopaedia Britannica*, <https://www.britannica.com/topic/most-favored-nation-treatment>, dostęp: 22.12.2021.
- 25 World Trade Organization, *Agreement on Rules of Origin*, dok. cyt.
- 26 G.C. Fisher, *The „Most Favored Nation” Clause in GATT: A Need for Reevaluation?*, „Stanford Law Review” 1966, No. 19, s. 841-851; zob. również: J.M. Burns, J.R. Pope, *Ohio Legislative Commission Recommends that Most Favored Nation Clauses be Prohibited in All Health Care Contracts*, March 2010, http://www.taglaw.com/index.php?option=com_content&id=1525:ohio-legislative-commission-recommends-that-most-favored-nation-clauses-be-prohibited-in-all-health-care-contracts&Itemid=100074, dostęp: 10.01.2021.
- 27 Ang. *free trade area* – FTA.
- 28 Ang. *customs unions* – CU.
- 29 Ang. *general system of preferences* – GSP.
- 30 Ang. *most favored customer clauses*.
- 31 Ang. *prudent buyer clauses*.
- 32 Ang. *best price clauses*.
- 33 Ang. *non-discrimination clauses*.
- 34 K.A. Ball, Ch.S. Wright, *Most Favored Nations Clauses Reexamined in Light of DOJ Challenge in Michigan*, „American Healthcare Lawyers Association” 2011, February, s. 1.
- 35 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z dnia 9 października 2013 r. ustanawiające unijny kodeks celny, Dz. Urz. UE L 269 z 10.10.2013, s. 1, dalej: unijny kodeks celny.
- 36 Art. 31 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/2446 z dnia 28 lipca 2015 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 w odniesieniu do szczegółowych zasad dotyczących niektórych przepisów unijnego kodeksu celnego, Dz. Urz. UE L 343 z 29.12.2015, s. 1, dalej: rozporządzenie 2015/2446.
- 37 Art. 60 ust. 2 unijnego kodeksu celnego.
- 38 Zharmonizowany System Oznaczenia i Kodowania Towarów (ang. Harmonized Commodity Description and Coding System) stosowany na mocy Międzynarodowej Konwencji w sprawie zharmonizowanego systemu oznaczania i kodowania towarów, sporządzonej w Brukseli dnia 14 czerwca 1983 r., Dz.U. z 1997 r. Nr 11, poz. 62 i 63, oraz decyzji Rady z dnia 7 kwietnia 1987 r. dotyczącej zawarcia Międzynarodowej Konwencji w sprawie Zharmonizowanego Systemu Oznaczenia i Kodowania Towarów oraz Protokołu zmian do tej Konwencji (87/369/EWG), Dz. Urz. WE L 198 z 20.07.1987, s. 1, Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 2, t. 2, s. 288.
- 39 European Commission, *Guidance on Non-Preferential Rules of Origin*, December 2018, https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/guidance-on-non-preferential-rules-of-origin_en.pdf, dostęp: 17.04.2021.
- 40 Art. 33 rozporządzenia 2015/2446.
- 41 Wyrok TSUE z dnia 31 stycznia 1979 r. w sprawie C-114/78 Yoshida GmbH v. Industrie- und Handelskammer Kassel, EU:C:1979:21, Zb. Orz. 1979, s. 00151.
- 42 Wyroki TSUE : z dnia 8 sierpnia 2007 r. w sprawach połączonych C-447/05 i C-448/05 Thomson Multimedia Sales Europe i Vestel France v. Administration des Douanes et Droits Indirects, EU:C:2007:151, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/pl/TXT/?uri=CELEX:62005CJ0447>, dostęp: 17.04.2021; z dnia 13 grudnia 1989 r. w sprawie C-26/88 Brother International GmbH v. Hauptzollamt Gießen, EU:C:1989:637, Zb. Orz. 1989, s. 04253.
- 43 Art. 34 rozporządzenia 2015/2446.
- 44 Art. 36 rozporządzenia 2015/2446.
- 45 Zob. załącznik I do rozporządzenia Rady (EWG) nr 2658/87 z dnia 23 lipca 1987 r. w sprawie nomenklatury taryfowej i statystycznej oraz w sprawie Wspólnej Taryfy Celnej, Dz. Urz. WE L 256 z 7.09.1987, s. 1, ze zm., Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 2, t. 2, s. 382, ze zm., dalej: rozporządzenie nr 2658/87.
- 46 Nomenklatura scalona (Combined Nomenclature – CN) wprowadzona na mocy rozporządzenia nr 2658/87.

- ⁴⁷ Zgodnie z art. 35 ust. 3 rozporządzenia 2015/2446 za podstawowe części zamienne uznaje się części, które:
- 1) stanowią komponenty, bez których właściwe funkcjonowanie dopuszczonych do obrotu lub uprzednio wywiezionych części wyposażenia, maszyny, aparatu lub pojazdu nie może zostać zapewnione,
  - 2) są charakterystyczne dla tych towarów oraz
  - 3) są przeznaczone do normalnej konserwacji i zastąpienia części tego samego rodzaju, które uległy zniszczeniu lub przestały nadawać się do użytku.
- ⁴⁸ E. Gwardzińska i in., *Prawo celne*, Warszawa 2017, s. 58-59.
- ⁴⁹ E. Gwardzińska, *Decyzje dotyczące wiążących informacji w zakresie ustalania wartości celnej – fikcja czy rzeczywistość?*, „Monitor Prawa Celnego i Podatkowego” 2019, nr 9, s. 318-319.
- ⁵⁰ Art. 33 ust. 2 unijnego kodeksu celnego.
- ⁵¹ Art. 33 ust. 4 lit. b unijnego kodeksu celnego.
- ⁵² Art. 33 ust. 3 w związku z art. 34 ust. 9 unijnego kodeksu celnego.
- ⁵³ Art. 34 ust. 8 unijnego kodeksu celnego.
- ⁵⁴ Art. 34 ust. 3 unijnego kodeksu celnego.
- ⁵⁵ Art. 34 ust. 2 unijnego kodeksu celnego.
- ⁵⁶ Art. 61 ust. 3 unijnego kodeksu celnego.
- ⁵⁷ Art. 10 ustawy z dnia 19 marca 2004 r. – Prawo celne, tekst jednolity Dz.U. z 2020 r. poz. 1382.
- ⁵⁸ Dz.U. poz. 1307.
- ⁵⁹ Departament Cei Ministerstwa Finansów, *Wytyczne dotyczące świadectw potwierdzających niepreferencyjne pochodzenie towarów*, Warszawa, listopad 2016, https://www.podatki.gov.pl/media/5119/%C5%9Bwiadectwa-niepreferencyjne-wytyczne_.pdf, s. 3-4, dostęp: 17.04.2021.

Bibliografia

Literatura

- Ball K.A., Wright Ch.S., *Most Favored Nations Clauses Reexamined in Light of DOJ Challenge in Michigan*, „American Healthcare Lawyers Association” 2011, February.
- Fisher G.C., *The „Most Favored Nation” Clause in GATT: A Need for Reevaluation?*, „Stanford Law Review” 1966, No. 19.
- Gwardzińska E., *Decyzje dotyczące wiążących informacji w zakresie ustalania wartości celnej – fikcja czy rzeczywistość?*, „Monitor Prawa Celnego i Podatkowego” 2019, nr 9.
- Gwardzińska E. i in., *Prawo celne*, Warszawa 2017, s. 58-59.
- Śledzińska-Simon A., *Zasada równości i zasada niedyskryminacji w prawie Unii Europejskiej*, „Studia BAS” 2011, nr 2 (26), [http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/B92F6F1DF9A8E4EDC1257A1000465106/\\$file/26_Sledzinska-Simon.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/B92F6F1DF9A8E4EDC1257A1000465106/$file/26_Sledzinska-Simon.pdf), dostęp: 15.04.2021.
- Weiler J.H.H. i in., *Unit V: The Most-Favored Nation (MFN) Principle*, 2017, w: *International and Regional Trade Law: The Law of the World Trade Organization*, J.H.H. Weiler i in., <https://www.jeanmonnetprogram.org/wp-content/uploads/WTO-Unit-5-MFN-2017-editon.pdf>, dostęp: 18.01.2021.

Źródła internetowe

- Burns J.M., Pope J.R., *Ohio Legislative Commission Recommends that Most Favored Nation Clauses be Prohibited in All Health Care Contracts*, March 2010, http://www.taglaw.com/index.php?option=com_content&id=1525:ohio-legislative-commission-recommends-that-most-favored-nation-clauses-be-prohibited-in-all-health-care-contracts&Itemid=100074, dostęp: 10.01.2021.
- Most-favoured-nation treatment international trade*, w: *Encyclopaedia Britannica*, <https://www.britannica.com/topic/most-favored-nation-treatment>, dostęp: 22.12.2021.
- World Customs Organization, *Agreement on Rules of Origin*, <http://www.wcoomd.org/en/topics/origin/instrument-and-tools/wto-agreement-on-rules-of-origin.aspx>, dostęp: 12.12.2020.
- World Customs Organization, *Benefits expected from the harmonization of non-preferential rules of origin*, http://www.wcoomd.org/en/topics/origin/activities-and-programmes/nonpreferential-origin/benefits_from_harmonization.aspx, dostęp: 20.01.2021.

- World Customs Organization, *Harmonization Work Programme*, <http://www.wcoomd.org/en/topics/origin/activities-and-programmes/nonpreferential-origin/harmonization-work-programme.aspx>, dostęp: 13.02.2021.
- World Customs Organization, *Non-preferential rules of origin*, <http://www.wcoomd.org/en/topics/origin/activities-and-programmes/nonpreferential-origin.aspx>, dostęp: 20.01.2021.
- World Trade Organization, *Agreement on Rules of Origin*, https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/22-roo.pdf, dostęp: 13.02.2021.
- World Trade Organization, *General Agreement on Tariffs and Trade 1994*, https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/06-gatt_e.htm, dostęp: 15.04.2021.
- World Trade Organization, *The WTO*, https://www.wto.org/english/thewto_e/thewto_e.htm, dostęp: 3.02.2021.

Akty prawne

- Decyzja Rady z dnia 7 kwietnia 1987 r. dotycząca zawarcia Międzynarodowej Konwencji w sprawie Zharmonizowanego Systemu Oznaczania i Kodowania Towarów oraz Protokołu zmian do tej Konwencji (87/369/EWG), Dz. Urz. WE L 198 z 20.07.1987, s. 1, Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 2, t. 2, s. 288.
- Międzynarodowa Konwencja w sprawie zharmonizowanego systemu oznaczania i kodowania towarów, sporządzona w Brukseli dnia 14 czerwca 1983 r., Dz.U. z 1997 r. Nr 11, poz. 62 i 63.
- Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2015/2446 z dnia 28 lipca 2015 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 w odniesieniu do szczegółowych zasad dotyczących niektórych przepisów unijnego kodeksu celnego, Dz. Urz. UE L 343 z 29.12.2015, s. 1.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 sierpnia 2016 r. w sprawie świadectwa potwierdzającego niepreferencyjne pochodzenie towaru, Dz.U. poz. 1307.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z dnia 9 października 2013 r. ustanawiające unijny kodeks celny, Dz. Urz. UE L 269 z 10.10.2013, s. 1.
- Rozporządzenie Rady (EWG) nr 2658/87 z dnia 23 lipca 1987 r. w sprawie nomenklatury taryfowej i statystycznej oraz w sprawie Wspólnej Taryfy Celnej, Dz. Urz. WE L 256 z 7.09.1987, s. 1, ze zm., Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 2, t. 2, s. 382, ze zm. Ustawa z dnia 19 marca 2004 r. – Prawo celne, tekst jednolity Dz.U. z 2020 r. poz. 1382.
- Orzecznictwo
- Wyrok TSUE z dnia 8 sierpnia 2007 r. w sprawach połączonych C-447/05 i C-448/05 Thomson Multimedia Sales Europe i Vestel France v. Administration des Douanes et Droits Indirects, EU:C:2007:151, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/pl/TXT/?uri=CELEX:62005CJ0447>, dostęp: 17.04.2021.
- Wyrok TSUE z dnia 13 grudnia 1989 r. w sprawie C-26/88 Brother International GmbH v. Hauptzollamt Gießen, EU:C:1989:637, Zb. Orz. 1989, s. 04253.
- Wyrok TSUE z dnia 31 stycznia 1979 r. w sprawie C-114/78 Yoshida GmbH v. Industrie- und Handelskammer Kassel, EU:C:1979:21, Zb. Orz. 1979, s. 00151.

Inne źródła

- Departament Cei Ministerstwa Finansów, *Wytyczne dotyczące świadectw potwierdzających niepreferencyjne pochodzenie towarów*, Warszawa, listopad 2016, https://www.podatki.gov.pl/media/5119/%C5%9Bwiadectwa-niepreferencyjne-wytyczne_.pdf, dostęp: 17.04.2021.
- European Commission, *Guidance on Non-Preferential Rules of Origin*, December 2018, https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/guidance-on-non-preferential-rules-of-origin_en.pdf, dostęp: 17.04.2021.
- Kawecka-Wyrzykowska E., *Preferencyjne porozumienia handlowe: ułatwienie czy bariera dla wielostronnego systemu handlowego WTO oraz handlu międzynarodowego* (referat przygotowany na konferencję naukową PAN i Rosyjskiej Akademii Nauk, 25-26 czerwca 2013, Warszawa), http://www.kawecka.eu/files/Preferencyjne_porozumienia_handlowe-2013.pdf, dostęp: 5.03.2021.